

Wystawa malarstwa Zenka.

plakat W Muzeum i Ośrodku Kultury Białoruskiej w Hajnówce zaprezentowana została wystawa dokumentalna twórczości Iłariona Daniluka, znanego na Hajnowszczyźnie jako Zenek.

Iłarion Daniluk urodził się w 1939 roku we wsi Kamień, niedaleko Hajnówki, zmarł w roku 2000. Kilkanaście lat po jego śmierci coraz więcej śladów jego twórczości przestaje istnieć. Zadanie, jakie sobie postawiło Muzeum to udokumentowanie jego twórczości i zwrócenie uwagi na zjawisko powszechne w latach powojennych- „malarzy pokojowych”, których znakomitym przedstawicielem był Zenek.

Iłarion Daniluk wychowywał się w bogatej chłopskiej rodzinie jako jeden z siedmiorga rodzeństwa. Chodził do szkoły podstawowej w Kamieniu, później w Kuraszewie. Już w szkole objawił się jego talent i zamiłowanie do rysowania. Po ukończeniu szkoły pracował w PGR-ze jako traktorzysta. Po dwóch latach wezwany przez komisję wojskową wybrał służbę zastępczą, którą odbył w Rudzie Śląskiej pracując w kopalni. Wtedy też zmienił swe białoruskie imię, którego nie lubił na - Zenek. Tutaj też doceniono jego talent, utworzył pracownię plastyczną, wykonał dekorację świetlicy z okazji Barburki, posłany został też do szkoły plastycznej w Bytomiu. Po dwóch latach zrezygnował z nauki. W roku 1961 doznał wypadku w kopalni, w wyniku którego porzucił tę pracę i przeniósł się do Krakowa. Malował obrazy, które sprzedawał na Rynku i w galeriach. Z niepotwierdzonych informacji wiadomo również, że miał pracować na Zamku Królewskim na Wawelu.

W rodzinne strony wrócił w roku 1971. Pracował w ekipie remontowo- budowlanej Włodzimierza Grygoruka w Hajnówce, brał udział w remontach dachu cerkwi w Narewce, Technikum Leśnego w Białowieży. Pracując jako czeladnik u Pana Makala był pomysłodawcą i współwykonawcą dekoracji bloków w Hajnówce na ul. Millenium. Wykonał też wiele dekoracji domów w Hajnówce i okolicach, gdzie ozdabiał ściany, sufity, podłogi. Wykonał realizacje malarskie w dziesiątkach domów, z których zachowały się dziś już nieliczne. Większa część uległa już niestety zniszczeniu. Istnieje też mały zbiór obrazów i artystycznych sprzętów domowych, które pozostawił po sobie. Kilka lat temu Jan Gryka zainteresował się malarstwem Zenka, traktując je jako pełnowartościowe realizacje artystyczne, choć jak przyznaje musiało minąć 20 lat by zrozumiał, że to jest prawdziwa sztuka.

Za życia Zenek nie miał wystaw, ponieważ jego malarstwo było uznawane za sztukę użytkową. Po śmierci zaś zorganizowane zostały dwie wystawy jedna w Lublinie w Galerii Białej oraz w Galerii w Krynkach. Jego prace są jednak zestawiane coraz częściej z takimi artystami jak Nikofor, Edward Dwurnik, czy artyści współcześni z Polski, Szwajcarii, Japoni. Takie wystawy były prezentowane w Tarnowie w Biurze Wystaw Artystycznych, Warszawie w Zachęcie, czy Centrum Kultury w Oświęcimiu. O fenomenie twórczości Zenka powstało również kilka publikacji, prac magisterskich na uczelniach artystycznych czy reportaży filmowych realizowanych przez TVP.

„Sztuka, jaką stworzył Iłarion Daniluk jest- jak jego obrazy- kompilacją wielu elementów pochodzących z różnych źródeł. W oparciu o wiejską kulturę ludową i tradycyjne, białoruskie wzory, wykorzystując elementy sztuki drobnomieszczańskiej oraz kultury masowej małego miasteczka, Zenek stworzył własny, oryginalny styl, doskonale rozpoznawalny w Hajnówce i okolicach. W praktyce łączył cechy sztuki ludowej, naiwnej i profesjonalnej.”- tak pisała Marta Muszyńska-Józefowicz, w pracy magisterskiej „Iłarion Daniluk „Zenek” (1939-2000)- malarz z Hajnówki”- UMCS Lublin 2004

Iłarion Daniluk nazywany też Nikiforem Podlasia to malarz samouk. Jak opisuje Jan Gryka - wieloletni badacz jego twórczości - prymitywista w formie przedstawiania zaś profesjonalista w podejściu do malowania. Zenek-tak chciał by go nazywano - był malarzem idyllicznym, w swoich realizacjach przedstawiał świat kolorowy i dostatni, ucieleśnienie marzeń o dobrobycie w Polsce lat 70. i 80. Radość malowania obecna w jego pracach i ich ekspresja nasuwają skojarzenia z dziełami Celnika Rousseau i Teofila Ociepki. Malował tabędzie na bojlerze, róże na karniszu, wzorzysty dywan na podłodze bo na prawdziwy gospodarzy albo nie było stać albo namalowany wydawał im się trwalszy. Poprzez swoje prace malarskie i dekoracje próbował „poprawiać” i upiększać otaczający świat. Swoją twórczością zaspokajał potrzebę piękna i spokoju, mimo że sam pozostawał bez domu i bez adresu.

Twórczość Zenka cechuje bogata kolorystyka zastosowana w geometrycznych lub roślinnych układach

ornamentów oraz niezwykła, malarska umiejętność wykonania imitacji różnych materiałów (głównie drewna i marmurów). Na szczególną uwagę zasługują jego wielkoformatowe kompozycje pejzażowe, obejmujące całą powierzchnię jednej ściany w tzw. pokojach gościnnych, czyli najbardziej reprezentacyjnych. W pracach tych łączył elementy dzikiej przyrody (kaskady wodne, jelenie na leśnych polanach) z obrazkami cywilizacji (domy, żaglówki, betonowe mosty). Jednak najbardziej ulubionym motywem były zawsze, wszechobecne w jego realizacjach, kwiaty.

Wystawa w Muzeum i Ośrodku Kultury Białoruskiej w Hajnówce jest pierwszą wystawą tego malarza w Hajnówce. Poza Podlasie jest bardziej znany i rozpoznawalny niż u nas, choć mieszkańcy doskonale kojarzą charakterystyczne i wyróżniające się oryginalnymi malowidłami bloki osiedla Millenium. Dla Hajnowian Zenek był bardziej malarzem pokojowym niż artystą. Może musi upłynąć więcej czasu byśmy dostrzegli i docenili jego twórczość. Jan Gryka, jak sam pisze dopiero po dwudziestu latach zrozumiał wartość dzieł Zenka i jego fenomen. Niestety Hajnowianie nie mają tyle czasu. Z każdym rokiem znikają z przestrzeni publicznej ostatnie elewacje bloków, to co oryginalne i cenne zastępowane jest współczesnymi kolorowymi szablonowymi rozwiązaniami.

Na wystawie w Muzeum prezentowane są reprodukcje prac Iłariona Daniluka. Organizatorzy wystawy składają serdeczne podziękowania za udostępnienie zdjęć na wystawę Natalii Sajewicz oraz Mikołajowi Buszko.

Agnieszka Tichoniuk

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego w Białymstoku.

plakat

Image not found or type unknown

Obrazy

Image not found or type unknown

Obrazy

Image not found or type unknown

Obrazy

Image not found or type unknown

Obrazy

Image not found or type unknown

Obrazy

Image not found or type unknown

Obrazy

Image not found or type unknown

Obrazy

Image not found or type unknown